

מרבִּים בשִׂמְחָה

פורים שמח!

השמחה מסיפור המגילה ועד ימינו

במערך שלפנינו נעסוק בערך המרכזי מחג הפורים - השמחה. כערך מהותי גם בחיי השגרה שלנו.

במערך נתבונן על שמחה פנימית ומשמעותית מול הוללות, נבין שהשמחה היא כוח חשוב בחיים, שעוזר לנו להצליח, ושמאיר לאחרים. נחזור בקצרה על סיפור המגילה במשקפיים של שמחה, ונראה כיצד ארבע מצוות החג שנקבעו עוד בתקופת המגילה מבטאים שמחה משמעותית.

ניתן להעביר את המערך במליאה או בכיתה ועליך לעשות את ההתאמות הנדרשות.

בהצלחה!

שלב א- מהי שמחה

פתיחה: כתב סתרים. מי מגלה ראשון את נושא השיעור "מרבין בשמחה"?

במצגת יוצג כתב סתרים עם מקראה בשמאלו, יכול להיות שחלק מהתלמידים מכירים את הפתגם ויסתפקו בפתרון שתי המילים הראשונות כדי לזהות. בלחיצת עכבר תופיע התשובה - משנכנס אדר מרבין בשמחה.

פתרון החידה: מבנה המלבן מציין את מיקומו במקרה. למשל L מציין את המלבן בפינה הימנית העליונה בתוך המלבן מספר הכוכביות מציין את האות לפי מיקומה. למשל ** במלבן הנ"ל זו האות ב

בטח שמעתם בחייכם את הפתגם הזה שמקורו בגמרא, "משנכנס אדר מרבין בשמחה". מרגע שנכנסים לחודש העברי חודש אדר - מתחילה השמחה באוויר ובנשמה. למה זה בעצם? למה משנכנס אדר מתחילה השמחה שהולכת וגוברת מיום ליום? נכון, כי החודש הזה, חודש אדר מכיל בתוכו את החג השמח ביותר - חג פורים. היי, כל חג הוא שמח. לא? מה שמח במיוחד בחג הזה?

החג הזה הוא זכר לנס עצום שזכינו לו כאומה יהודית לפני שנים רבות. כשגזירת שמד אמיתית היתה על היהודים ולי הנס הזה לא היינו פה בכלל... אז בטח כבר שמעתם אינספור פעמים את הסיפור הנסי הזה. איפה אגב הוא מופיע וכתוב? נכון במגילת אסתר. אותה מצווה לקרוא או לשמוע פעמיים בחג הפורים.

מה כל כך שמח פה? תלוי את מי שואלים ;) בואו נשאל את הדמויות מהמגילה - את הדמויות שמאחורי המסיכה. מאחורי המסיכה מסתתרת דמות אחת מסיפור המגילה שאתם בטוח מכירים. נראה אתכם מזהים אותה לפי המסר השמח שהיא מעבירה לנו.

במצגת דמות מהמגילה מכוסה במסיכה עם חידה ממנה בביכול. עם פתרון החידה תוסר המסיכה ותתגלה הדמות: אסתר, אחשורוש, מרדכי, המן.

*חידות בתחתית מסמך המערכ

פתיח אישי של השליח (אופציונאלי) סיפור מהחיים

שני בחורים הגיעו אליי למועדון חב"ד לנוער בהפרש של 5 דקות. שניהם היו עם חיוך על הפנים.

אני שואל את הראשון מה קורה? עונה לי ב"ה הכל טוב. פשוט... הכל טוב? אני שואל אותו, רוצה לספר לי משהו טוב שקרה לך היום? הוא אומר לי וואלה כן. ביציאה מהסופר אני רואה זקנה עם שקית אני אומר לה את צריכה עזרה לאוטו? היא אומרת לי אין לי אוטו אני גרה ממש קרוב. אני אומר לה- אני אעזור לך עד הבית. ואלה היא היתה ממש זקנה לקחתי לה את השקית עד הבית, ואז היא אומרת לי תיכנס. נכנסתי שמתי לה את השקית במטבח, ואז היא אומרת לי אם אתה כבר כאן אתה יכול לעזור לי עם הטלוויזיה אני לא יודעת איך להחליף ערוצים. ואלה שמתי לה על איזה ערוץ שהיא רצתה. ולפני שהלכתי היא אמרה לי אתה יודע שאני לבד, שבע שנים אף אחד לא היה אצלי בתוך הבית. תבין הרב, הוא אומר, נראה לי 7 שנים היא על אותו ערוץ בטלוויזיה ואני היום עזרתי לה, באמת הרגשה טובה.

הבחור השני נכנס כולו חיוך מאוזן לאוזן. מה קורה? סבבה לגמרי. אני שואל גם אותו אני רואה שאתה מבסוט היום- רוצה לספר לי משהו שמח שקרה לך היום? הוא התחיל לצחוק- לא נרגע. מספר לי שהוא וחבר קנו בצהריים המבורגר שייק אווי והלכו לאיזה פארק לאכול, איך שהם פותחים את הדף הזה שעוטף את ההמבורגר עובר רכב במהירות שיא על שלולית עצומה של מים מלוכלכים ומשפריץ מכל הטוב הזה ישירות על ההמבורגר שלו.... והוא אומר לי היום זה הדבר הכי מצחיק שקרה לי בחיים. טוב, חייבתי, בכל זאת רטוב זה כנראה מלשון טוב....

אבל האמת גם אם זה מצחיק, וודאי תסכימו איתי שהסיפור של הבחור הראשון היה הרבה יותר שמח. שמח באמת.

שני הסיפורים האלו מייצגים שתי רמות של שמחה. שניהם שימחו את הנערים ואפילו אותי... ועדיין יש שמחה ויש שמחה..

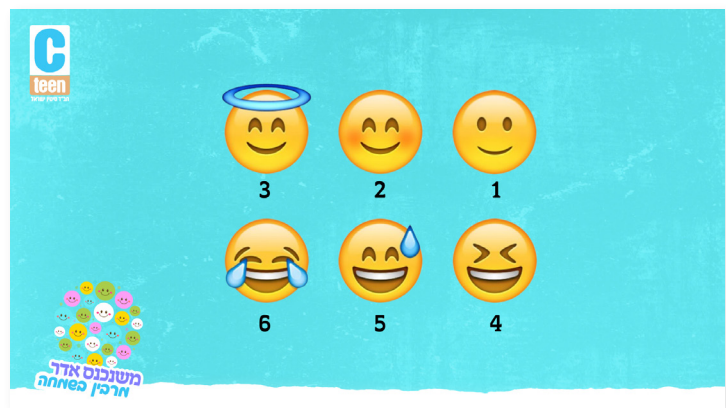

ואם נמשיך להעמיק בזה, אשאל אתכם - האם כל שמחה היא באמת שמחה???

בדוגמאות הנל המחשנו את השמחה בשתי רמות. שמחה לטווח קצר ונחמד ושמחה מהותית של עשיית טובה לאחר - לטווח הארוך והמשמעותי יותר. מכאן, נעבור לסוג אחר של שמחה - בזה שרק יכול היה להצטייר בעינינו עד כה כשמחה אולם היום, אחרי הפעילות הבאה - נסיק שהוללות היא אינה שמחה.

פעילות אימוג'יז

מכירים את האמוג'יז במקלדת. נכון? לכאורה כל אלו מבטאים שמחה. בואו ננסה בכל זאת להמחיש את ההבדל ביניהם. במסך מוצגים שמונה מהם, לכל משפט המתאר אירוע - נסו לבחור את האמוג'י המדויק ביותר לדעתכם.

בפעילות זו נדרג את האמוג'יז לפי מדרג השמחה-הוללות שמייצג המשפט בשתי אופציות: ביתה ומליאה.

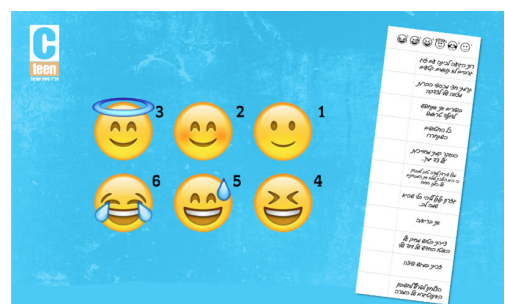
<< **לכיתה:** דף מודפס בצבעוני (**נספח 1. להדפסה מכאן**). על הלוח יוצגו האמוג'יז וכל אחד מסמן אצלו בכרטיס את האמוג'י הנבחר - מצייר בעצמו על יד ההיגד.

<< **למליאה:** על הלוח יוצג היגד עם שישה אמוג'יז המבטאים את המנעד בין שמחה פנימית להוללות חיצונית - עבור כל היגד התלמידים יציגו באצבעותיהם את האמוג'י הנבחר מאחד עד שש (הסמלונים ממוספרים מ-1-6)

למליאה:

לכיתה:

טוב, זה היה די שקוף לראות שיש שמחה ויש שמחה..

מסקנה: שמחה איננה הוללות! השמחה היא תנועה בנפש- רגש חיובי המעורר אותנו להנהגה חיובית ואופטימית הנעימה לנו ולסביבה. הוללות לעומת זאת היא הנהגה שלילית המעוררת בנו פרץ צחוק או פרעות שליליים. ננסה להזכר יחד בסיטואציות ממקור של הוללות שקורות בסביבתנו (בפרט סביב פורים) בשם ה"שמחה"..

בכל השיח בנושא ההוללות כדאי:

<<< בפעילות בביתה לשאול את התלמידים איך הם מגדירים את ההוללות.
<<< בהרצאה במליאה - להציג מילים נוספות למילה הוללות. אפשר למשל פעילות פרועה חסרת גבולות, שמחה בעייתית

זיהוי דמויות שמחות לפי תמונות

בחיוו של הנער יש הרבה רגעי שמחה, חלק מהם ניכרים בביטויים חיצוניים כמו צחוק או חיוך וחלק הם פנימיים יותר. אחרי הפעילות הקודמת ברור ומודגש לנו יותר שהשמחה היא רגש פנימי.

לכל אחת מהתמונות נער/ה בפעילות יומיומית שגרתית- נשאל

'האם הוא שמח?' האם היינו אומרים עליו מיד שהוא שמח?

לפי מה החלטנו? איך נדע? גם כשהפנים שלו רציניות?

מנין נובעת השמחה?

וכשאני שמח - מהם הביטויים לאדם שמח?

אני לא סתם שואל אתכם את השאלות האלו, תוך כדי שיחה אנחנו שמים יותר ויותר לב לזה שלא מה שנתפס כשמחה זו באמת שמחה. בחיים שלנו, בטח כנערים, יש רגע שמחה רבים. אבל חלק מהם הם לא באמת שמחה - הם שייכים לתחום ההוללות שדיברנו מקודם. וחלק מהם - דווקא אלו המונעים משמחה פנימית הם לפעמים שקטים והכי אישיים שלנו. הם בוודאי משפיעים עלינו טוב, ונעים ברגעים אלו להיות בסביבתנו אבל זה לא אומר שאם לא התגלגלתי מצחוק אני - אני לא שמח.

אם נסתכל על עצמנו רגע, ברוב היום שלנו אנחנו יכולים להיות בשמחה. גם בדברים כביכול כי רגילים ובנאליים.

מסקנה: ישנם סוגים שונים של חוויות שמחות. שמחה היא רגש פנימי ברמות שונות ואינה הוללות

שלב ב - כוחה של השמחה

למה לנו להיות שמחים?

נשאל: בשביל מה כל זה בעצם? למה לנו להיות שמחים? מדוע זה חשוב? לאחר תשובות מהתלמידים ננסה לסכם את זה בשני יתרונות מרכזיים דרך הפעילות הבאה:

פעילות השוואה. בשתי אופציות - ביתה ומליאה

1. פעילות השוואה. בשתי אופציות - כיתה ומליאה.

בפעילות זו נדגיש בצורה מוחשית את הפער בביצועים שלנו עם מוזיקה דכאונית לצד הביצועים שלנו עם מוזיקה שמחה. (חשוב לא לספר מראש לנערים את המסקנה הזו, אלא להתחיל מיד בפעילות!)

להלן שתי אפשרויות ליישום הפעילות וחשוב שהשליח יבחר את האופציה שהכי נראית לו לפי הסביבה והמתאפשר.

לבקש מכולם לעמוד. אני אפעיל מוזיקה של 30 שניות, כולנו בזמן הזה קופצים על רגל אחת. בסוף המוזיקה תזכרו לעצמכם כמה קפיצות יצאו לכם. (כאן השליח יפעיל מוזיקה דכאונית - הפעלה במצגת כפתור מס' 1.)

[ניתן גם להוריד מכאן](#)

מיד אחר כך השליח יבקש לעשות זאת שוב והפעם במפתיע ידליק מוזיקה קצבית ושמחה (להפעלה במצגת כפתור 2 או **להוריד מכאן**).

נשאל את הנערים - כמה הצלחתם בפעם הראשונה? והשניה?

לבחור נציג, עדיף את הספורטאי במיוחד, שרק הוא יבצע את המשימה הזו בקדמת הבמה / הכיתה, אבל קודם כל להוציא אותו רגע מהכיתה ולספר לחברים שנשארו - שעליהם לספור בשקט את מספר הקפיצות שלו. הוא לא יודע שסופרים לו.

בסיום שתי הפעלות המוזיקה לספר לו שספרו לו ולהציג את הפער בין התוצאות.

טיפ: כדי להבתיב את קצב הקפיצות ולהבטיח שבפעם הראשונה קופצים לאט ובשניה מהר כדאי שהמנחה יספור בקול את שתי הקפיצות הראשונות שלו בביכול כשהוא קופץ עם כולם ואוטומטית ההמשך ישאר באותו מקצב. אז בפעם הראשונה יספור לאט אחזחחחח שתיייים שלווש ובשניה מהר מהר.

קרוב לוודאי שיהיה פער ניכר בין שתי המשימות. וגם אם חלילה לא - עדיין הדין רלוונטי.

איך היה לקפוץ מהר יותר? מה בעצם השפיע על זה? ו'איך היה לקפוץ עם מוזיקה דכאונית?' תארו לעצמכם חדר בושר שם מוזיקה של ספא או ללא מוזיקה - האם יש הבדל? מדוע?

<< השמחה בכוחה לנצח! ממש כך! גם את עצמנו, בבחירות שלנו, ביעדים שהגדרנו לעצמנו או בהרגלים שנרצה לנצח - נצליח בקלות יותר אם נעשה זאת מתוך שמחה ובטחון ולא מתוך חלילה דבאון. זה מוכח!

היכולת לנצח היא מתוך שמחה, אנחנו יותר 'קלילים' ומצליחים יותר בשאנחנו חמושים באנרגיה של שמחה.

הנה למדנו על סיבה ראשונה למה חשובה לנו השמחה בחיים.

אגב, לא רק בנצחון מול יריב. לפעמים זה גם בנצחון מול קול אחר שלנו בעצמנו, בתוכנו. לפעמים יש בנו שני קולות שהם סוג של יריבים. אנחנו מאד רוצים להצליח אבל אהמממ באסה.. לא מצליחים לאסוף את עצמנו.. אין ספק שהשמחה יכולה להציל אותנו. לגרום לנו לנצח את הקולות השלילים ואת רעשי הרקע.

סרטון רכבת צחוק מדבק

לפני הקרנת הסרטון נשאל 'יש פה מישהו שקצת עייף היום?' ובסוף הסרטון לבדוק את מצבו של אותו אחד...

נקרין את הסרטון שלא מצליח להשאיר אף אחד אדיש - כולם כולל כולם נדבקים בצחוק הזה ולא רק יושבי הרכבת.

מה קרה פה? למה זה קורה לנו?

<< השמחה היא אנרגיה מדבקת. נעים להיות ליד מישהו שמח וחיוני ופחות ליד מישהו עייף ומדוכא. צחוק הוא אחד מביטויי השמחה (אמנם ביטוי חיצוני יחסית) ואפשר לראות כמה שהוא מדבק...

(בערים מסורתיות אפשר להעמיק ולומר שהשמחה פורצת גם גדר מול הקב"ה, בשאתה בטוח בו, ושמח שתהיה מנצח אתה ממשיך מלמעלה שגם כך ינהגו איתך)

שלב ג - שמחת פורים

הצגנו פה שני יתרונות ומעלות לחשיבות השמחה. היתרון הראשון - השמחה מאפשרת לנו נצחון. האדם השמח מצליח הרבה יותר! והמעלה השניה - השמחה מדבקת. "כמים הפנים לפנים" אנשים שמחים ממגנטים אליהם אנשים שמחים וכל הטוב הזה יוצר אווירה נעימה שנעים להיות בה...

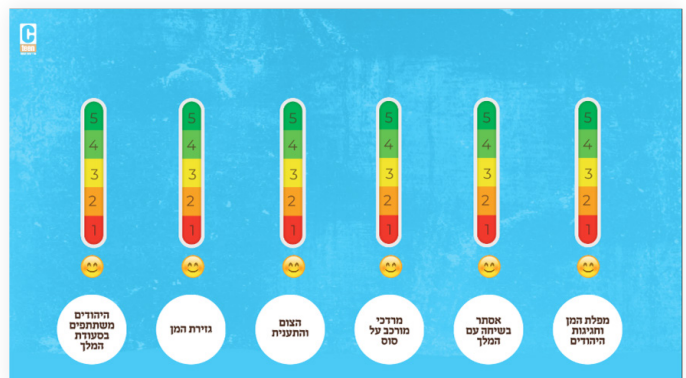
התמקדנו רק בשניים אבל יש כמובן עוד הרבה הרבה...

הצגת סיפור המגילה

בסיפור המגילה אנחנו יודעים שסופו טוב. ועל כל הטוב השמח הזה אנחנו חוגגים כל שנה בחג הפורים. האם מההתחלה זה היה כך?

נציג שישה אירועים שהתרחשו בסיפור הנס של חג הפורים מתוך מגילת אסתר. לכל אירוע בהתפתחות סיפור המגילה נדרג את מד השמחה מ-1 עד 5. בואו נראה מה יצא לנו

הציר כולל שישה אירועים ומציג גרף התפתחות השמחה בסיפור המגילה.

האירועים:

1. היהודים משתתפים בסעודת המלך (מגילת אסתר א,ה) עשה המלך לכל-העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד-קטן משתה--שבֹּעַת ימים: בחצר, גִּנַּת ביתו המלך

2. הגזירה הראשונה של המן - (מגילת אסתר ג, יג) "ונשלוח ספרים ביד הרצים, אל-כל-מדינות המלך--להשמיד להרג ולאַבֵּד את-כל-היהודים מנער ועד-זקן טף ונשים ביום אחד, בשלושה עשר לחדש שנים-עשר הוא-חדש אדר; ושללם, לבוז"

3. הצום והתענית - "לך כנוס את-כל-היהודים הנמצאים בשושן, וצומו עלי ואל-תאכלו ואל-תשתו שלשת ימים לילה ויום--גם-אני ונעֲרֹתִי, אצום בו; ובכו אבוא אל-המלך, אֲשֶׁר לא-בִּדְתִּי, ובאֲשֶׁר אֲבִדְתִּי, אֲבִדְתִּי."

4. מרדכי מורכב על סוס (מגילת אסתר ו, יא) "ויקח המן את-הלבוש ואת-הסוס, וילבש את-מרדכי; וירכיבהו, ברחוב העיר, ויקרא לפניו, בכה יעשה לאיש אֲשֶׁר המלך חפץ ביקרו"

5. אסתר בשיחה עם המלך - (מגילת אסתר ז א-ד) "ויבא המלך והמן, לשחות עם-אסתר המלכה. ב ויאמר המלך לאסתר גם ביום השני, במשתה היין--מה-שאלתך אסתר המלכה, ותנתן לך; ומה-בקשתך עד-חצי המלכות, ותעש. ג ותען אסתר המלכה, ותאמר--אם-מצאתי חן בעיניך המלך, ואם-על-המלך טוב: תנתן-לי נפשי בשאלתי, ועמי בבקשתי. ד כי נמכרנו אני ועמי, להשמיד להרוג ולאַבֵּד; ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו, החרשתי--כי אין הצר שָׁוָה, בנזק המלך."

6. מפלת המן וחגיגות היהודים (מגילת אסתר פרק ח') "ומרדכי יצא מלפני המלך, בלבוש מלכות תכלת וחור, ועטרת זהב גדולה, ותכריז בויץ וארגמן; והעיר שושן, צהלה ושמחה. טז ליהודים, היתה אורה ושמחה, וישש, ויקר. יז ובכל-מדינה ומדינה ובכל-עיר ועיר, מקום אשר דבר-המלך ודתו מגיע, שמחה וששון ליהודים, משתה ויום טוב; ורבים מעמי הארץ, מתייחדים--כי נפל פחד-היהודים, עליהם"

לכל אירוע בהתפתחות סיפור המגילה דירגנו את מד השמחה, ונוצר לנו גרף המציג את התהליך.

נסכם: האירועים הם דינאמים ושיא השמחה הוא בסיום המאורעות.

במבט לאחור אפשר לראות שכל מאורע הוא חלק מהשלם שמוביל לשמחה. אפשר להיות בשמחה בכל מצב כשאתה יודע שאתה עושה את הדבר הנכון, גם כשלא קל. אמונה ותקווה, כשאתה מאמין שיהיה טוב, גם עוזרים לשמוח בכל מיני מצבים.

מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד!

ארבע מצוות פורים

לחג השמח הזה יש יום אחד בשנה לחגיגות שמחות במיוחד. ידעתם שלחג הזה יש מצוות שמיוחדות רק לו? נראה אתכם

עבור כל אחת מהתמונות במצגת נשאל האם זו אחת ממצוות פורים או לא?

אם זו אחת מארבע המצוות נספר לתלמידים כיצד מצווה זו מבטאת את השמחה שהוא ערך מרכזי בחג הזה.

משלוח מנות

מקרא מגילה

מתנות לאביונים (צדקה)

משתה - סעודה

נסכם את ארבע מצוות פורים והקשרם לשמחה. רמז לזכור את המצוות היא האות מ'.

כל אחת מארבע מצוות פורים קשורה לשמחה בדרכה הייחודית, והן נועדו לשמח את הלבבות ולחגוג את הניצחון והחיים. הנה איך כל מצווה משקפת את השמחה:

1. קריאת מגילת אסתר:

- שמחה בשמיעת סיפור הניצחון: קריאת מגילת אסתר מאפשרת לנו לשמוע על נס הפורים, על איך הקב"ה הציל את העם היהודי מהשמדה. השמחה באן היא שמחה של הודיה והכרת הטוב על הניצחון הגדל, והצלתם של היהודים.

2. משלוח מנות:

- שמחה בשיתוף והחלקה: המנהג לשלוח מתנות זהו ביטוי של אהבה ושמחה משותפת עם אחרים. זה יוצר קשרים חברתיים, מחזק את הקהילה ומפיץ שמחה. כשאנחנו שולחים משלוח מנות, אנחנו מביאים שמחה לאחרים ומחלקים את הטוב שמצוי בנו עם אחרים.

3. מתנות לאביונים:

- שמחה בנתינה: נתינה לאביונים היא דרך להביא שמחה לאנשים שיש להם פחות. שמחת נתינה היא מהות החג, והמצווה מזכירה לנו שדווקא במתן אנו מוצאים שמחה אמיתית, בכך שעוזרים לאחרים ומשמחים את ליבם.

4. סעודא (סעודת פורים):

- שמחה בסעודה ובראייה של החיים כמתנה: סעודת פורים היא זמן שמוקדש לשמחה וליחד משפחתי, עם חברים וקהילה. זוהי מצווה של שמחה גופנית, המתבטאת באוכל טוב, שתייה והתחברות. החג הזה מדגיש את החשיבות שבשמחה דרך אכילה ושתייה, שהיא לא רק פיזית, אלא גם רוחנית.

בסופו של דבר, כל אחת מהמצוות קשורה באופן ישיר לשמחה - דרך זכירה, נתינה, שיתוף ותחושת קהילה.

סיום

הרקדה / שיר שמח באמצעות סרטון

<<< אם הפעילות מתקיימת במליאה - יכול להיות שהפעילות הזו פחות מתאימה. לסגור במילות סיכום

"לַיהוּדִים, הַיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה, וְשֵׁן, וִיקָר..."

אסתר:

בהיכל מלכות נבחרתי להכתיר,
את זהותי האמיתית נאלצתי להסתיר.
בעצת דודי, בחכמה ותבונה,
מול כס המלך עמדתי באומץ ואמונה.
משתה ערכתי בתחכום ובמרמה,
כדי להפיל אויב בתוך מזימה.
בזכותי חג שמחה לדורות נשמר,
מאחורי המסכה - מי אני? המעטה יוסר.

אחשוורוש

על כס מפואר, מלך אדיר וגדול,
במשתה שבעת ימים, שמחתי בלי לשקול.
ושתי סירבה, וחמתי התלקחה מאוד,
לאחר הדחתה, אסתר בחרתי בכבוד.
ביום צרה, שנתי נדדה כמו רוח,
בספר זיכרונות, במקרה נפתח לפניי בפיכח.
חתמתי צו הצלה, משמחה לאבל הפכתי,
מועד לשמחה ולמשתה, לכל העמים קבעתי.

מרדכי

בשער המלך ישבתי, דורש טוב לעמי,
סוד מלכות גיליתי, מזימה חשפתי בחכמתי.
לא אכרע ולא אשתחוה, גם במחיר גדול,
ובשל כך עץ גבוה, הוכן לי בזדון וזלזול.
בבגדי מלכות רכבתי, ברחוב העיר בהדר,
ומשק גדול ליהודים, באור וששון עבר.
את אגרות השמחה כתבתי, מאבל הוצאתי,
מאחורי המסיכה - את מי שימחתי?

המן

כל ברך לפניי כרעה, רק אחד סירב לי,
ובשל כך חמתי בערה, עמו שנוא בליבי.
הפלתי פור הוא גורל, ליום שמד וכיליון,
בטבעת המלך חתמתי, דמם התרתי ברישיון.
במשתה יין התרברבתי, בעושר וכבוד רב,
ובבוקר בחמת קנאה, עץ גבוה הכנתי לרב.
אך גלגל מזלי התהפך, משמחה לאבל ויגון,
השמחה שלכם היא הניצחון

